

Hoge Raad voor de Justitie

Conseil supérieur de la Justice

Verslag klachtenbehandeling 2012

Goedgekeurd door de Verenigde Advies- en Onderzoekscommissie op 3 oktober 2013

INHOUDSTAFEL

I.	INLEIDING	1
II.	CONCREET VERLOOP VAN DE KLACHTENBEHANDELING	1
1.	ONTVANGST VAN EEN KLACHT	2
2.	ONTVANKELIJKHEIDSONDERZOEK	2
3.	BEVOEGDHEIDSONDERZOEK	2
4.	ONDERZOEK VAN DE KLACHT	4
5.	BEOORDELING EN AANBEVELING	5
III.	ANALYSE VAN DE KLACHTENDOSSIERS DIE IN 2012 WERDEN BEHANDELD	7
1.	TERMINOLOGISCHE VERDUIDELIJKINGEN	7
2.	ALGEMEEN OVERZICHT VAN DE KLACHTENDOSSIERS	10
2.1.	<i>Afgesloten dossiers in 2012</i>	<i>10</i>
2.2.	<i>Nieuwe dossiers per kalenderjaar: evolutie 2001-2012</i>	<i>11</i>
2.3.	<i>Dossiers afgesloten per kalenderjaar: evolutie 2001-2012</i>	<i>11</i>
2.4.	<i>Behandelingsduur van de in 2012 afgesloten dossiers</i>	<i>11</i>
2.5.	<i>Waarover handelden de klachten waarvan de dossiers in 2012 werden afgesloten?</i>	<i>13</i>
2.6.	<i>Materies van de in 2012 afgesloten dossiers</i>	<i>16</i>
3.	EINDBESLISSINGEN	16
3.1.	<i>Onbevoegdheid als eindbeslissing</i>	<i>17</i>
3.2.	<i>Beslissing tot afsluiting van het dossier wegens bevoegdheid</i>	<i>19</i>
3.3.	<i>Andere redenen van afsluiting</i>	<i>20</i>
4.	GEGRONDE KLACHTEN	21
4.1.	<i>Nederlandstalige advies- en onderzoekscommissie (AOC)</i>	<i>21</i>
4.2.	<i>Franstalige advies- en onderzoekscommissie (CAE)</i>	<i>25</i>
IV.	NAAR EEN GEFASEERDE KLACHTENBEHANDELING MET EEN CENTRALE REGISTRATIE	28

I. INLEIDING

De klachtenbehandeling maakt deel uit van het bevoegdheidspakket van de verenigde advies- en onderzoekscommissie (VAOC) van de Hoge Raad voor de Justitie, en vormt één van de instrumenten waarover die commissie beschikt om haar toezichtbevoegdheid op de werking van de rechterlijke orde uit te oefenen. De klachtbevoegdheid ligt vervat in artikel 259*bis*-15 van het Gerechtelijk Wetboek.

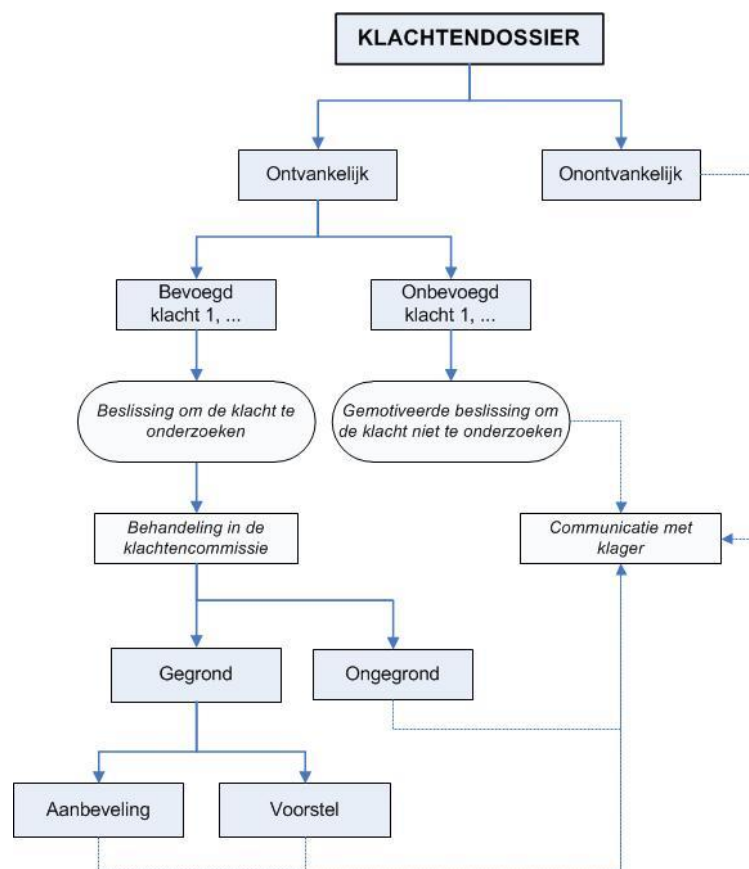
Elke klacht die betrekking heeft op disfuncties in het gerecht, kan bij de Hoge Raad ingediend worden. Het is de taak van de Hoge Raad om die klachten te behandelen, de opvolging ervan te verzekeren en aanbevelingen te formuleren.

Binnen de VAOC gebeurt de klachtenbehandeling per taalcommissie, namelijk door de Franstalige klachtencommissie (CAE) en de Nederlandstalige klachtencommissie (AOC).

De klachten over de werking van de rechterlijke orde langs Nederlandstalige kant worden behandeld door de AOC. De klachten die betrekking hebben op de rechterlijke orde langs Franstalige en Duitstalige kant worden door de CAE behandeld. De klachten die zowel de Nederlandstalige als de Franstalige taalrol betreffen, worden voorgelegd aan de VAOC, die kan beslissen om zelf de klacht te behandelen dan wel om ze door te verwijzen naar de Franstalige of de Nederlandstalige commissie.

De communicatie met de klager verloopt in de taal waarin de klacht werd opgesteld.

II. CONCREET VERLOOP VAN DE KLACHTENBEHANDELING

1. Ontvangst van een klacht

Bij ontvangst van een klacht maakt het secretariaat een “klachtdossier” aan dat wordt geregistreerd onder een referentienummer. Binnen de tien dagen wordt aan de klager een ontvangstbericht gestuurd, samen met een informatiebrochure over de klachtenprocedure bij de Hoge Raad.

Elk klachtdossier wordt geregistreerd. Naast referenties die identificatie van de klager mogelijk maken, krijgt het dossier ook referenties die verwijzen naar de onderscheiden klachttypes die het dossier bevat. Niet zelden immers formuleert een klager in een enkele brief verschillende klachten. Elke klacht wordt geïdentificeerd en afzonderlijk onderzocht, en het dossier wordt slechts afgesloten wanneer alle geformuleerde klachten werden behandeld.

2. Ontvankelijkheidsonderzoek

Het ontvankelijkheidsonderzoek filtert de klachtdossiers hoofdzakelijk op grond van de *vorm*: enkel schriftelijke, ondertekende en gedagtekende dossiers die de volledige identiteit van de klager bevatten, komen in aanmerking voor behandeling (art. 259*bis*-15, §2, Gerechtelijk Wetboek).

Deze vormvoorwaarden worden niettemin zo ruim mogelijk geïnterpreteerd om de drempel tot de Hoge Raad voor iedereen zo laag mogelijk te houden. Zo wordt bijvoorbeeld een fax met handtekening aanvaard.

Bij een klacht die niet aan één van de formele voorwaarden voor ontvankelijkheid beantwoordt, krijgt de klager gedurende een maand de gelegenheid om zijn klacht te regulariseren. Daarna is de klacht definitief onontvankelijk wanneer de klager de gevraagde regularisatie niet heeft uitgevoerd. Een klacht per e-mail is in principe niet ontvankelijk wegens het ontbreken van de handtekening. In dat geval wordt de klager gevraagd zijn klacht schriftelijk te bevestigen: een gehandtekende afdruk van de e-mail volstaat daarvoor.

Bij de ontvankelijkheidstoets van een klacht zullen de klachtencommissies ook het rechtmatig belang van de klager onderzoeken. Wanneer bijvoorbeeld een klacht wordt ingediend over het trage verloop van een procedure door iemand die zelf niet betrokken is bij het geding, ook niet zijdelings, oordeelt de commissie dat er geen rechtmatig belang is.

Anonieme klachten zijn veeleer zeldzaam en kunnen per definitie niet geregulariseerd worden.

3. Bevoegdheidsonderzoek¹

Het bevoegdheidsonderzoek is de tweede filter en betreft de *grond* van de klachten die in het “klachtdossier” voorkomen.

De Hoge Raad is alleen bevoegd voor klachten die de werking van de rechterlijke orde betreffen (artikel 259*bis*-15, §1, Gerechtelijk Wetboek).

Zelfs indien een klacht duidelijk de werking van de rechterlijke orde betreft, moet de klachtencommissie nog vijf bijkomende onbevoegdheidsgronden in acht nemen.

¹ Voor concrete voorbeelden, zie bladzijde 19 punt III. 3.2. “Beslissing tot afsluiting van het dossier wegens bevoegdheid”.

Zo moet zij zich krachtens artikel 259*bis*-15, §3, van het Gerechtelijk Wetboek in de volgende vijf gevallen onbevoegd verklaren:

1) Klachten die behoren tot de strafrechtelijke of tuchtrechtelijke bevoegdheid van andere overheden (art. 259*bis*-15, § 3, 1° Gerechtelijk Wetboek)

Het betreft hier klachten die onder de strafrechtelijke bevoegdheid van de procureur des Konings of onder de tuchtrechtelijke bevoegdheid van de korpschef of andere overheden vallen (vb. de syndicus van de gerechtsdeurwaarders, de stafhouder van de advocaten, ...)². De wet voorziet dat de klager in dergelijke gevallen doorverwezen kan worden naar de bevoegde overheden.

Indien de klacht duidelijk en welomschreven is, stuurt de commissie ze vaak zelf rechtstreeks door aan de bevoegde overheid. Meestal wordt hiervoor eerst de goedkeuring van de klager gevraagd, tenzij de klachtencommissie meent dat de beweerde feiten absoluut voor onderzoek aan de bevoegde overheid moeten worden aangegeven.³ Die overheid is - overeenkomstig de bepaling van artikel 259*bis*-15, §3, laatste lid van het Gerechtelijk Wetboek - op haar beurt gehouden de commissie op gemotiveerde wijze in te lichten over het gevolg dat aan de klacht werd gegeven.

De mogelijkheid tot doorverwijzing is niet beperkt tot de klachtbevoegdheid, maar wordt herhaald in artikel 259*bis*-19, §2*bis* van het Gerechtelijk Wetboek dat betrekking heeft op al de bevoegdheden van de Hoge Raad. Wanneer de Hoge Raad bij het uitvoeren van zijn opdrachten vaststelt dat de tuchtrechtelijke aansprakelijkheid van een lid van de rechterlijke orde mogelijks in het gedrang komt, moeten deze gegevens worden overgemaakt aan de bevoegde tuchtverheid. De tuchtverheid beslist autonoom welk gevolg hieraan gegeven wordt, maar moet de Hoge Raad hierover op gemotiveerde wijze informeren.

2) Klachten met betrekking tot de inhoud van een rechterlijke beslissing (art. 259*bis*-15, § 3, 2° Gerechtelijk Wetboek)

De Hoge Raad mag zich niet inlaten met klachten aangaande de inhoud van rechterlijke beslissingen vermits dit zou indruisen tegen de onafhankelijkheid van de rechterlijke macht.

Het begrip 'rechterlijke beslissing' wordt ruim geïnterpreteerd en omvat niet alleen beschikkingen, vonnissen en arresten uitgesproken door een rechter, maar slaat op iedere gerechtelijke beslissing die in het kader van een gerechtelijke procedure wordt genomen⁴.

3) Klachten waarvan het doel via het aanwenden van een gewoon of buitengewoon rechtsmiddel kan of kon worden bereikt (art. 259*bis*-15, § 3, 3° Gerechtelijk Wetboek)

Een klacht komt in principe slechts in aanmerking voor behandeling wanneer alle andere ter beschikking staande wettelijke middelen en procedures zijn uitgeput. "Hieronder worden niet alleen de klassieke rechtsmiddelen begrepen, maar al de rechtsmiddelen en procedures die de burger ter beschikking heeft (of had) om het gewenste doel te bereiken."⁵

² Artikel 404 van het Gerechtelijk Wetboek bepaalt: "Op diegenen die hun ambtsplichten verzuimen of door hun gedrag afbreuk doen aan de waardigheid van hun ambt, kunnen de tuchtstraffen [...] worden toegepast. De tuchtstraffen [...] kunnen tevens worden opgelegd aan personen die de taken van hun ambt verwaarlozen en zodoende afbreuk doen aan de goede werking van justitie of aan het vertrouwen in die instelling."

³ Artikel 259*bis*-19, §2 van het Gerechtelijk Wetboek bepaalt: "Wanneer een lid van de Hoge Raad bij de uitoefening van zijn opdrachten kennis krijgt van een misdaad of wanbedrijf, moet hij overeenkomstig artikel 29 van het Wetboek van Strafvordering de bevoegde procureur des Konings onverwijld in kennis stellen."

⁴ Voor concrete voorbeelden, zie punt 3.1.3.2. c).

⁵ *Parl. St. Kamer, 1997-98, nr. 1677/1, 13.*

De Hoge Raad moet zich dus onbevoegd verklaren indien de klager zijn doel kan of kon bereiken via het aantekenen van verzet, hoger beroep of cassatieberoep, maar bijvoorbeeld ook indien overeenkomstig de artikelen 793 tot 801 van het Gerechtelijk Wetboek een vordering tot uitlegging of verbetering van een beslissing kan worden ingesteld, in het geval er in de gewezen beslissing verschrijvingen of misrekeningen voorkomen.

4) Klachten die al zijn behandeld en die geen nieuwe gegevens bevatten (art. 259bis-15, §3, 4° Gerechtelijk Wetboek)

Indien een klager na een beslissing van de klachtencommissie in een schrijven aandringt om de beslissing te herzien, zal dit eerder als een navolgend stuk in het oorspronkelijk dossier worden behandeld. Er wordt met andere woorden geen nieuw dossier geopend. De commissie zal dan nagaan of er in dit navolgend schrijven door de klager voldoende elementen worden aangereikt om het dossier eventueel te heropenen. Is dit het geval, dan wordt de klager op de hoogte gebracht van de heropening van het dossier. Is dit niet het geval, dan wordt meegedeeld dat de commissie haar beslissing handhaaft.

5) Klachten die kennelijk ongegrond zijn (art. 259bis-15, §3, 5° Gerechtelijk Wetboek)

Wanneer niet duidelijk is waarop een klacht slaat of de klacht moeilijk te begrijpen is, zal de commissie steeds om verduidelijking binnen een bepaalde termijn vragen. Die werkwijze is nuttig gebleken want meestal komt hierop binnen de gevraagde termijn een antwoord en wordt de klacht verder in overweging genomen.

Blijkt uit de overgemaakte stukken dat de klager wordt bijgestaan door een advocaat, dan vraagt de commissie de toestemming van de klager om met die advocaat contact op te nemen teneinde de klacht te laten verduidelijken.

Aan de klager wordt soms ook aangeraden om zich te laten bijstaan door een familielid of een justitiehuis om de klacht helder te formuleren.

Slechts indien de indiener van de klacht (of zijn raadsman) – ondanks herhaaldelijk aandringen – niet reageert binnen de opgegeven termijn of indien de aanvullende informatie geen verduidelijking brengt, wordt de klacht kennelijk ongegrond bevonden.

4. Onderzoek van de klacht

Wanneer de commissie zich bevoegd verklaart voor het behandelen van de klacht, wordt er meestal in een volgende fase informatie opgevraagd bij de gerechtelijke instanties, de klager en/of zijn advocaat. Wanneer al de gevraagde informatie is verzameld, wordt het volledige dossier opnieuw op commissie gebracht met een voorstel van beslissing over de gegrondheid. Als de commissie meent dat het onderzoek volledig is gevoerd, wordt er voor elke klacht een eindbeslissing genomen. Al de stappen en beslissingen die in het dossier worden genomen, worden genoteerd op de dossierfiche, zodat de leden op elk ogenblik op de hoogte zijn van het verloop van het klachtdossier.

In eerste instantie tracht de klachtencommissie steeds zoveel mogelijk informatie op te vragen bij de klager zelf.

Zo wordt regelmatig een kopie gevraagd van rechterlijke beslissingen of van officiële stukken. De klager is evenwel niet steeds in het bezit van deze documenten. Vaak vraagt de commissie dan aan de klager of ze voor verdere informatie contact mag opnemen met zijn of haar raadsman.

In eerder uitzonderlijke gevallen wordt de klager uitgenodigd om zijn klacht mondeling te komen toelichten.

Wanneer de klacht handelt over bijvoorbeeld een strafonderzoek, het verloop van een procedure of de houding van een magistraat, heeft de klager dikwijls niet zelf de nodige informatie of gegevens. De commissie neemt dan contact op met de gerechtelijke overheden om de nodige informatie te bekomen. Deze uitwisseling van informatie verloopt meestal vlot.

De commissie is van oordeel dat, zo nodig, rechtstreeks informatie kan gevraagd worden aan de betrokken magistraat zelf. Uiteraard wordt de directe korpschef hiervan ook steeds op de hoogte gebracht.

5. **Beoordeling en aanbeveling**

Bij de beoordeling van de gegrondheid van een klacht gaan de advies- en onderzoekscommissies na of er een disfunctie in de werking van de rechterlijke orde heeft plaatsgevonden. Voor de HRJ is er sprake van een "disfunctie" wanneer "*de aan de rechtzoekende geleverde dienst niet conform is met wat legitiem kan verwacht worden van de openbare dienstverlening door de rechterlijke orde*"⁶. De HRJ is immers van mening dat het zoeken naar een fout of verantwoordelijkheid van de magistraat een te enge visie is op het begrip "disfunctie". Ook andere aspecten kunnen aan de basis liggen van een gegronde klacht, zoals bijvoorbeeld de werking van de dienst, de formulering van wetgeving, het bestaan van tegenstrijdige instructies, gewoontes of wettelijke bepalingen.

Indien er geen disfunctie wordt vastgesteld, wordt de klacht door de commissie als *ongegrond* afgewezen. Wanneer alle klachten uit het dossier onderzocht werden, wordt de klager schriftelijk geïnformeerd over de beslissing(en) samen met de redenen voor die beslissing(en). Het dossier wordt daarmee afgesloten. Volgens de wet bestaat tegen de beslissingen van de commissie geen rechtsmiddel.

Reacties van klagers en van magistraten-korpschefs op de beslissing worden evenwel steeds met de nodige ernst geanalyseerd en kunnen leiden tot de heropening van het klachtdossier.

Wordt de klacht *gegrond* verklaard, dan stelt de commissie de klager en de betrokken instantie eveneens van die beoordeling in kennis. De commissie kan aan de betrokken instanties (en zodoende indirect ook de andere rechtscolleges) en de minister van Justitie aanbevelingen doen die het bedoelde probleem kunnen oplossen, en voorstellen formuleren ter verbetering van de algemene werking van de rechterlijke orde. Deze aanbevelingen en voorstellen worden rechtstreeks ter kennis gebracht van de betrokken instanties en tevens gepubliceerd op de website van de Hoge Raad voor de Justitie (<http://www.hrj.be>) en in het jaarverslag. Zo worden de inzichten van de commissie ook dienstig bij het parlementair werk.

Soms is het niet aangewezen om een probleem dat wordt aangeklaagd bij de Hoge Raad te beoordelen op zijn gegrondheid. De wetgever heeft aan de Hoge Raad de bevoegdheid gegeven om disfuncties die aan het licht komen te remediëren. Zo kunnen de klachtencommissies pogen de standpunten van de klager en de betrokken instantie uit te klaren teneinde tot een oplossing te komen voor het gestelde probleem⁷. Indien het probleem betrekking heeft op een persoonlijk conflict tussen twee partijen is het vaak niet mogelijk of wenselijk om de klacht van één der partijen gegrond te verklaren. Indien het probleem kan worden opgelost door de tussenkomst van de klachtencommissie - eventueel via bemiddeling - dan zal het dossier worden afgesloten zonder een beoordeling over gegrondheid, maar wordt het dossier geregistreerd als opgelost via bemiddeling.

⁶ Deze definitie van een "disfunctie" werd aangenomen op de verenigde advies- en onderzoekscommissie van 29 september 2005.

⁷ *Parl. St. Kamer*, 1997-98, nr. 1677/1, 62.

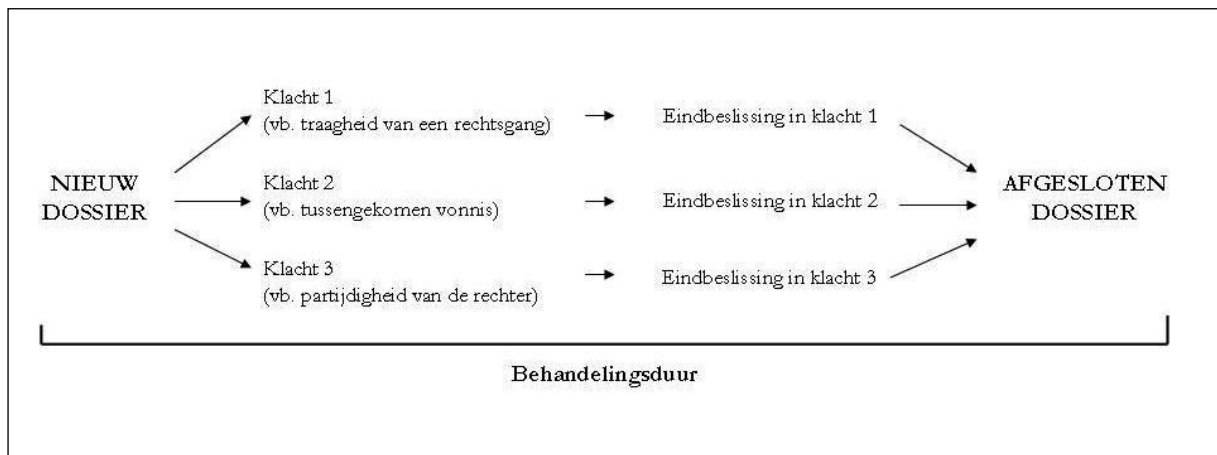
Klachten over de werking van justitie inspireren de Hoge Raad tevens in het kader van zijn ambtshalve adviezen. Zij kunnen eveneens een bron van inspiratie zijn voor het Parlement en de minister van Justitie wanneer deze de aanbevelingen en voorstellen van de Hoge Raad aanwenden om voor de aangeklaagde problemen meer algemene oplossingen te ontwikkelen.

De behandeling van een klacht kan tenslotte ook aanleiding geven tot het *opstarten van een bijzonder onderzoek*.

We zien dus dat een klacht aanleiding kan geven tot verschillende initiatieven vanuit de Hoge Raad, maar dat betekent niet automatisch dat de klager hiermee geholpen is in zijn individuele geval. Het individuele geval wordt hier overstegen en de klager ziet dat niet steeds. Aan de beoordeling van de Hoge Raad zijn immers geen rechtsgevolgen verbonden: zijn bevoegdheden zijn louter van bemiddelende en adviserende aard. Het is belangrijk dat de mensen dit op voorhand weten en dit tijdens de procedure voor ogen houden. Anders kan dit voor de klager die zich met (te) hoge verwachtingen tot de Hoge Raad heeft gewend tot teleurstelling of ergernis leiden.

III. ANALYSE VAN DE KLACHTENDOSSIERS DIE IN 2012 WERDEN BEHANDELD

1. Terminologische verduidelijkingen

Zoals hoger aangegeven kan een klachtdossier bestaan uit een of meerdere klachten. Nemen we het voorbeeld van iemand die klaagt:

- over de traagheid van een rechtsgang ;
- over het uitgesproken vonnis ;
- over de vermeende partijdigheid van de rechter.

In dit geval zal de commissie slechts één enkel dossier openen, dat drie klachten omvat die binnen hetzelfde dossier worden behandeld.⁸

Het voordeel van dat onderscheid bestaat erin dat de klager per aparte klacht binnen zijn klachtdossier een antwoord ontvangt, zodat hij de diverse aspecten van zijn dossier kan begrijpen, en een duidelijke toelichting kan krijgen over het type klachten waarvoor de Hoge Raad bevoegd is.

We verduidelijken dat het niet altijd gemakkelijk is om de diverse klachten binnen eenzelfde klachtdossier van elkaar te onderscheiden en ze in categorieën op te delen.

Zoals eerder al werd aangegeven, wordt een klachtdossier dat diverse klachten omvat, pas afgesloten wanneer voor elk van de klachten in het dossier een eindbeslissing is genomen. De dossiers waarin ten minste één klacht nog niet afgesloten was op 31 december 2012, worden dus in de tabel vermeld als "hangende"⁹. Het feit dat verschillende eindbeslissingen worden genomen binnen eenzelfde dossier, verklaart dat er meer eindbeslissingen zijn dan afgesloten dossiers.

We verstaan onder:

- nieuwe dossiers: de dossiers die binnen het kalenderjaar worden geregistreerd. Daarbij geldt de datum van ontvangst van de klacht bij de Hoge Raad als criterium;
- afgesloten dossiers: de dossiers waarbij voor elk van de klachten een eindbeslissing is genomen uiterlijk op 31 december van het jaar. Deze dossiers kunnen ofwel in datzelfde jaar of in de voorgaande jaren geopend zijn;

⁸ Indien de klager de Hoge Raad echter bij tussenpozen diverse klachtenbrieven stuurt, die alle betrekking hebben op verschillende zaken, zullen er verschillende dossiers worden geopend.

⁹ Zie tabel 1, kolom 3.

- hangende dossiers: de dossiers die nog niet waren afgesloten op 31 december van het jaar, en die ofwel in datzelfde jaar, ofwel in één van de voorgaande jaren geopend waren;
- behandelingsduur: de termijn tussen de datum waarop een dossier is geopend en de datum van afsluiting van een dossier.
- trefwoorden: geven kernachtig weer waarover de klachten handelen :

Hierna worden de diverse *trefwoorden* per thema (zie de onderstaande tabel 2) weergegeven) :

- Omgang en communicatie met justitie :
 - *Communicatie met de magistraat van de zetel ;*
 - *Communicatie met de magistraat van het parket ;*
 - *Communicatie met de griffie ;*
 - *Communicatie met het secretariaat van het parket.*

Deze klachten betreffen bijvoorbeeld het onbeantwoord blijven van brieven van de klager, een onjuist of laattijdig antwoord op een brief, een vermeende uiting van de rechter op de terechtzitting ...

- *Beslissing niet meegedeeld door de griffie*
- Kritiek op rechterlijke beslissing:
 - *Kritiek op het vonnis ;*
 - *Kritiek op het arrest ;*
 - *Kritiek op het sepot.*

Wanneer de klager het oneens is met een vonnis of een arrest, met de aanstelling van een deskundige, met het niet uitvoeren van onderzoeksdaden door de onderzoeksrechter, met het sepot van een klacht door de procureur, enz., wordt zijn klacht in deze categorie ondergebracht.

- Traagheid van de rechtsgang :
 - *Lange duur van de rechtspleging ;*
 - *Lange duur van het beraad ;*
 - *Lange duur van het deskundigenonderzoek.*

In deze categorie worden de klachten over het lang duren van de rechtsgang ondergebracht, bijvoorbeeld wanneer de wettelijke termijn voor de uitspraak van een rechterlijke beslissing overschreden werd, wanneer de uitspraak herhaaldelijk werd uitgesteld, wanneer een deskundigenonderzoek lang duurt. Bij de klachten over het trage verloop van een deskundigenonderzoek gaat het soms slechts in schijn om traagheid (de partijen gaan niet in op de vragen van de deskundige, maar vaak legt laatstgenoemde het incident niet voor aan de rechter).

- Houding en gebrek aan eerbied van magistraat, deskundige, griffier :
 - *Gedrag/gebrek aan eerbied van de magistraat* : klachten over de houding of de uitingen van de magistraat op de terechtzitting die door de klager als agressief of misplaatst werden ervaren ;
 - *Gedrag/gebrek aan eerbied van de griffier* : klachten over onder meer de wijze waarop een klager door de diensten van een griffie werd bejegend of ingelicht, of klachten over de houding van de griffier op de terechtzitting ;
 - *Gedrag/gebrek aan eerbied van de deskundige* : vaak klachten over het al dan niet in

aanmerking nemen door de deskundige van door de klager aangebrachte argumenten of documenten.

- Verloop *van de procedure* : klachten over bijvoorbeeld de volgorde van pleiten voor de rechtbank, verlies van een dossier, ...
- Partijdigheid van de magistraat /van de deskundige :
 - *Partijdigheid van de magistraat* ;
 - *Partijdigheid van de deskundige*.

De magistraat of de deskundige gaf door zijn gedrag de schijn van een vooroordeel ten voordele van één van de partijen.

- Niet-*begrijpen van de rechterlijke beslissing* : het betreft klachten waarbij de klager de beslissing van de rechter niet begrijpt, bijvoorbeeld wegens het gebruik van juridisch jargon.
- *Geen betrekking op de werking van de rechterlijke orde* : deze klachten handelen bijvoorbeeld over het optreden van de politie, de behandeling van een gedetineerde of geïnterneerde in een gevangenis, administratieve beslissingen, ...
- *Toegang tot het gerecht / kostprijs van justitie* : slaat op klachten over onder meer justitiehuisen, bureaus voor rechtsbijstand, ...
- *Verzoek om juridisch advies* : het betreft vragen van allerlei aard die klagers stellen, bijvoorbeeld: hoe verloopt een procedure, wat te doen indien men niet akkoord gaat met een sepot, is het opportuun om hoger beroep in te stellen, ...
- *Kritiek op de wetgeving* : wanneer de rechtzoekende zich beklaagt over het incoherente, afwijkende of lacunaire karakter van de wetgeving, valt zijn klacht onder deze categorie.
- Tenuitvoerlegging / *betekening van de beslissing* : betreft klachten over de procedures die volgen op de uitspraak van de rechterlijke beslissing.
- Klacht over een advocaat/stafhouder/notaris/gerechtsdeurwaarder/voorlopig bewindvoerder :
 - *Klacht over een advocaat* : betreft klachten van allerlei aard over het optreden van een advocaat (het onbeantwoord laten van brieven, onduidelijke of te hoge erelonen, ...) ;
 - *Klacht over een stafhouder* : betreft klachten over de houding van een stafhouder of van de raad van de orde inzake een geschil tussen de klager en zijn advocaat ;
 - *Klacht over een notaris* : betreft klachten van allerlei aard over het optreden van een notaris (het onbeantwoord laten van brieven, onduidelijke erelonen of vertraging in de uitvoering van de toevertrouwde opdracht, ...) ;
 - *Klacht over een gerechtsdeurwaarder* : betreft klachten van allerlei aard over het optreden van een gerechtsdeurwaarder ;
 - *Klacht over een voorlopig bewindvoerder* : betreft klachten van allerlei aard over de uitvoering van zijn mandaat door de voorlopig bewindvoerder (het onbeantwoord laten van brieven, het niet opstellen van de jaarlijkse rekeningen, ...).
- Andere : betreft klachten die in geen van de bovenvermelde categorieën onder te brengen zijn

- Onmogelijk *te bepalen* : betreft klachten die dermate slecht verwoord zijn dat het niet mogelijk is te achterhalen waarover de klager zich beklagt, niettegenstaande de eventueel aanvullende informatie die aan klager werd gevraagd.
- *Verzoek tot tussenkomst* : het gaat niet om een klacht maar om een vraag om hulp van iemand die zich tot de administratie of tot justitie wil richten.
- *Gebruik van talen in gerechtszaken* : dit trefwoord wordt gebruikt wanneer klager vindt dat de taal van de rechtspleging niet in overeenstemming is met het voorschrift van de wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken.

2. Algemeen overzicht van de klachtendossiers

Tabel 1: Nieuwe dossiers, afgesloten dossiers en hangende dossiers in 2012¹⁰

NIEUWE DOSSIERS		AFGESLOTEN DOSSIERS		HANGENDE DOSSIERS	
CAE	101	CAE	82	CAE	41
AOC	136	AOC	133	AOC	59
Totaal	237	Totaal	215	Totaal	100

2.1. Afgesloten dossiers in 2012

In de loop van het jaar 2012 werden **215** dossiers afgesloten: **133** bij de AOC en **82** bij de CAE.

- 91,63 % (n=197) van deze dossiers werd door burgers ingediend.
- 4,19 % (n=9) van de dossiers werd door advocaten ingediend.
- 2,79 % (n=6) van de dossiers werd door een lid van de rechterlijke orde ingediend.
- 1,39 % (n=3) van de dossiers werd via diensten aan de Hoge Raad toegestuurd¹¹.

¹⁰ De onderstaande cijfers voor de CAE geven een zekere achterstand weer die gedeeltelijk aan een personeelstekort toe te schrijven is.

¹¹ Zo gebeurt het dat aan de Hoge Raad klachten worden overgemaakt door de minister van Justitie, de federale ombudsman, de stedelijke ombudsdienst, etc.

2.2. Nieuwe dossiers per kalenderjaar: evolutie 2001-2012

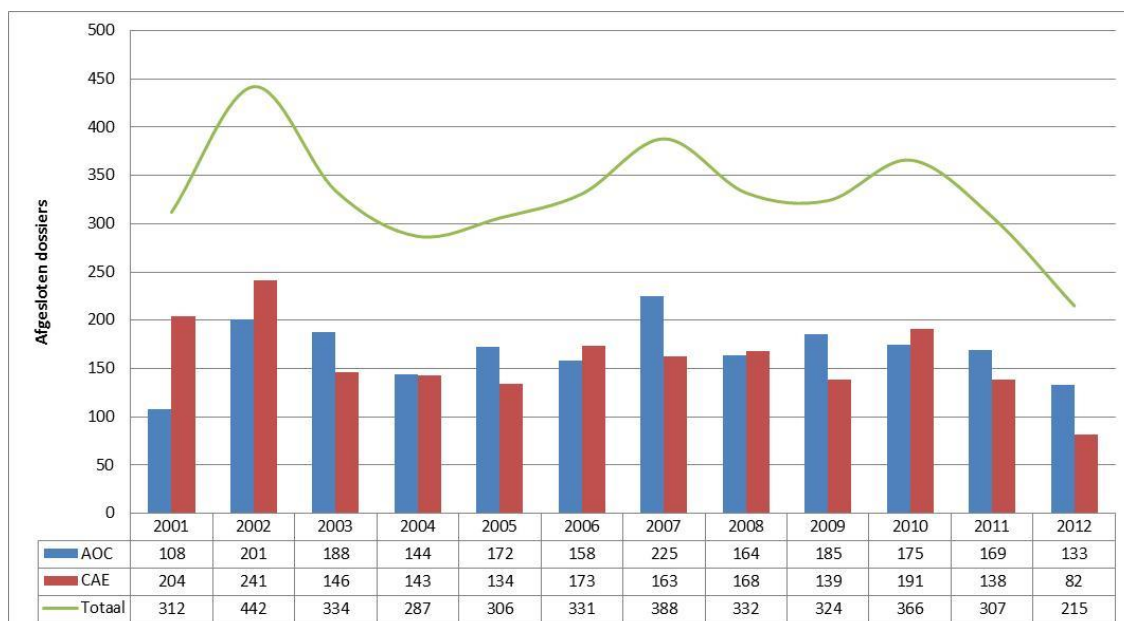
Grafiek 1: Nieuwe dossiers per kalenderjaar: evolutie 2001-2012

Het aantal nieuwe dossiers in 2012 is gedaald in vergelijking met 2011 (237 t.o.v. 246).

2.3. Dossiers afgesloten per kalenderjaar: evolutie 2001-2012

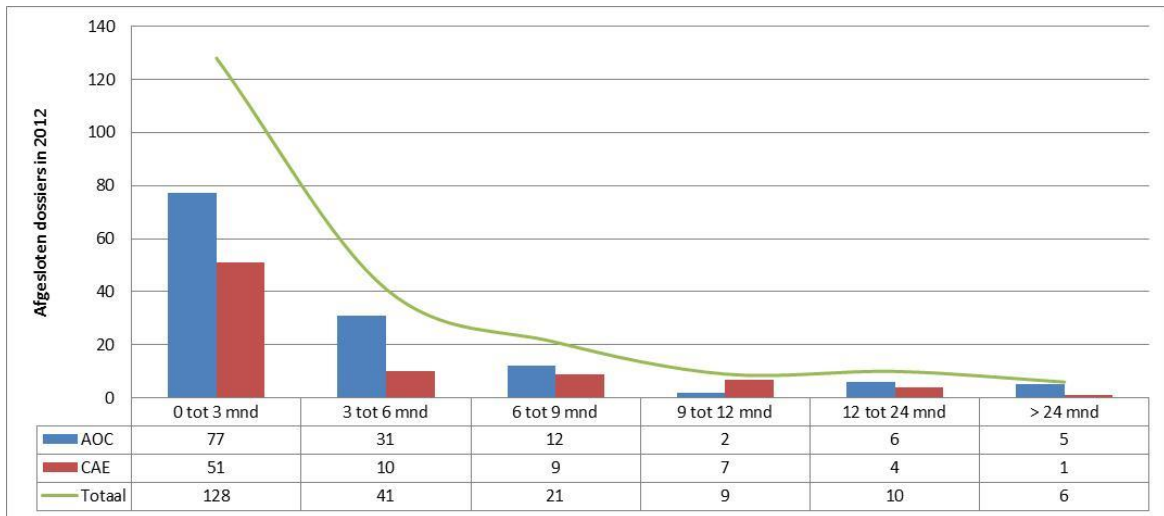
Grafiek 2: Dossiers afgesloten per kalenderjaar: evolutie 2001-2012

Men kan in 2012 een daling ten opzichte van 2011 vaststellen voor het aantal afgesloten dossiers: **215** dossiers afgesloten in 2012 - **307** dossiers afgesloten in 2011.

2.4. Behandelingsduur van de in 2012 afgesloten dossiers

Grafiek 3 : Behandelingsduur van de in 2012 afgesloten dossiers

- 59,53 % (n=128) van de in 2012 afgesloten dossiers werden afgesloten binnen een termijn van 0 tot 3 maanden.
- 19,07 % (n=41) van de in 2012 afgesloten dossiers werden afgesloten binnen een termijn van 3 tot 6 maanden.
- 9,77 % (n=21) van de in 2012 afgesloten dossiers werden afgesloten binnen een termijn van 6 tot 9 maanden.
- 4,19 % (n=9) van de in 2012 afgesloten dossiers werden afgesloten binnen een termijn van 9 tot 12 maanden.
- 4,65 % (n=10) van de in 2012 afgesloten dossiers werden afgesloten binnen een termijn van 12 tot 24 maanden.
- 2,79 % (n=6) van de in 2012 afgesloten dossiers werden afgesloten binnen een termijn van meer dan 24 maanden.

De commissies streven ernaar om de klager binnen de 3 maanden na ontvangst van zijn klacht in te lichten over de eindbeslissing die in zijn dossier genomen werd. Dit uiteraard zonder afbreuk te doen aan de kwaliteit van de behandeling van het dossier.

Vanzelfsprekend staren de commissies zich niet blind op deze termijn. Het mag duidelijk zijn dat sommige dossiers van dermate complexe aard zijn dat zij een grondig onderzoek of eventueel hoorzittingen vergen. Dit alles brengt onvermijdelijk een verlenging van de behandelingsduur met zich.

In bovenstaande grafiek kan men echter vaststellen dat in 59,53 % van de gevallen (n=77 voor de AOC en n=51 voor de CAE) de commissies er daadwerkelijk in slagen om de dossiers binnen de 3 maanden af te sluiten.

Bijkomend kon nog 19,07 % (n=31 voor de AOC en n=10 voor de CAE) binnen de 6 maanden afgehandeld worden. Enige vertraging werd opgelopen omdat de gevraagde informatie niet tijdig bezorgd werd, hetzij door de klager, hetzij door een actor van justitie.

12 dossiers voor de AOC en 9 voor de CAE kenden een behandelingsduur van 6 tot 9 maanden. Ook hier ligt de oorzaak van de vertraging bij het laattijdig ontvangen van informatie.

In 2 gevallen voor de AOC en 7 gevallen voor de CAE kon het dossier slechts afgesloten worden na verloop van 9 tot 12 maanden. De meeste van die dossiers waren complex, en om ze te kunnen behandelen was de medewerking van zowel de zetel als het parket vereist. Bovendien kon niet altijd op de medewerking van de korpschefs worden gerekend, zodat de informatieverzameling soms onnodige vertraging opliep. Ook komt het voor dat de commissies de gevraagde informatie wel tijdig ontvangen, maar dat die informatie te onduidelijk is om gebruikt te kunnen worden zodat om verduidelijking moet worden gevraagd.

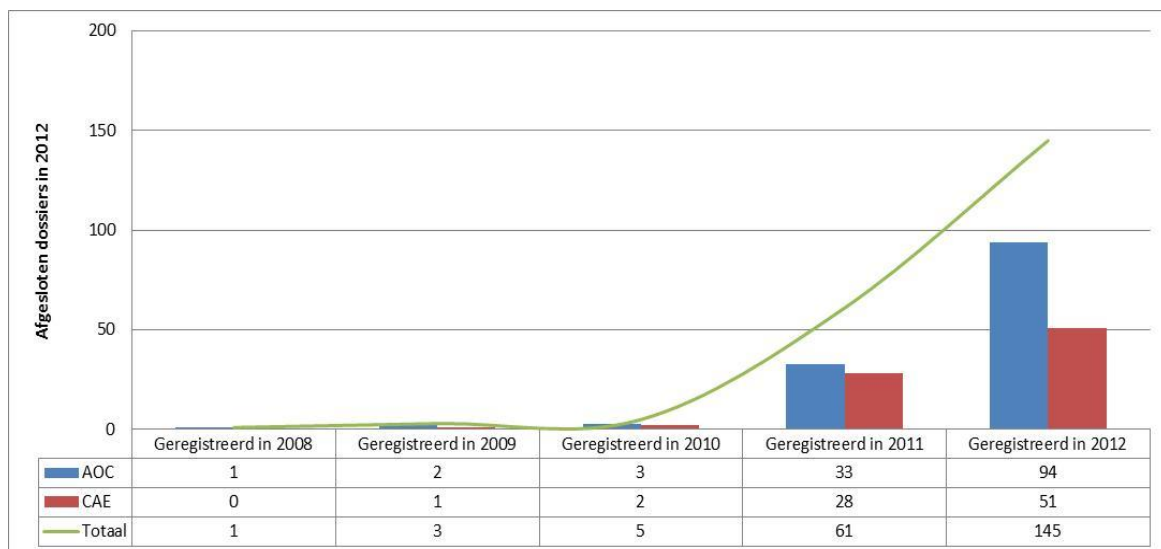
Soms formuleert de klager nog nieuwe klachten in de loop van het onderzoek, wat ook een verlenging van de behandelingsduur met zich brengt.

Voor 6 dossiers van de AOC en 4 dossiers van de CAE nam de behandeling tussen 12 en 24 maanden in beslag. Bij de CAE beliep voor 1 klachtendossier en bij de AOC voor 5 klachtendossiers de behandelingstermijn meer dan 2 jaar. Het betreft in alle gevallen uiterst complexe dossiers waarbij aan zeer veel verschillende instanties informatie moest gevraagd worden.

In 2012 zijn 215 dossiers afgesloten :

- 204 dossiers werden ontvankelijk verklaard en hielden in totaal 265 klachten in ;
- 11 dossiers werden onontvankelijk verklaard.

Grafiek 4: Dossiers afgesloten in 2012

In 2012 werden 215 dossiers afgesloten, waarvan

- 145 dossiers ingediend werden in 2012
- 61 dossiers ingediend werden in 2011
- 5 dossiers ingediend werden in 2010
- 3 dossiers ingediend werden in 2009
- 1 dossier ingediend werd in 2008

2.5. Waarover handelden de klachten waarvan de dossiers in 2012 werden afgesloten?

Tabel 2 geeft de uitsplitsing per trefwoord van de **265** klachten die genoteerd werden voor de **215** in 2012 afgesloten dossiers.

Zoals hoger al werd aangegeven, kan in één klachtdossier meer dan één klacht aan bod komen en is het bijgevolg mogelijk dat een dossier onder meer dan één trefwoord geregistreerd wordt. Iemand kan bij

voorbeeld klagen over het steeds uitstellen van de uitspraak en de uitlatingen die de rechter zou gedaan hebben. De eerste klacht zal dan onder het trefwoord “traagheid van de rechtsgang” vallen, terwijl de tweede klacht onder het trefwoord “omgang en communicatie met justitie” valt.

Tabel 2 : Aantal klachten per trefwoord voor de afgesloten klachten in 2012

TREFWOORDEN (in volgorde van voorkomen)	Totaal		AOC		CAE	
	aantal	%	aantal	%	aantal	%
Kritiek op de rechterlijke beslissing	93	35,09	69	38,55	24	27,91
Andere	44	16,60	21	11,73	23	26,74
Geen betrekking op de werking van de rechterlijke orde	42	15,85	35	19,55	7	8,14
Traagheid van de rechtsgang	17	6,42	9	5,03	8	9,30
Verzoek om juridisch advies	16	6,04	14	7,82	2	2,33
Verloop van de procedure	15	5,55	10	5,59	5	5,81
Klachten over een advocaat/ stafhouder/notaris/ gerechtsdeurwaarder/voorlopig bewindvoerder/schuldbemiddelaar	13	4,91	6	3,35	7	8,14
Omgang en communicatie met justitie	13	4,91	9	5,03	4	4,65
Gedrag en gebrek aan eerbied van magistraat, deskundige, griffier,...	7	2,64	2	1,12	5	5,81
Klachten over partijdigheid van magistraat, deskundige,...	5	1,89	4	2,23	1	1,16
Totaal aantal klachten	265	100,00	179	100,00	86	100,00

De meeste klachten van de in 2012 afgesloten dossiers hadden vooral betrekking op *kritiek op een rechterlijke beslissing* (93 of 35,09%) of hadden *geen betrekking op de werking van de rechterlijke orde* (42 of 15,85%).

Het grootste deel van de klachten betreffen de inhoud van een rechterlijke beslissing. De klager ziet het sepot door het parket vaak als een weigering om een ingediende klacht ernstig te onderzoeken. De indruk ontstaat dan dat het parket de persoon tegen wie de klacht gericht is, vrijpleit.

Klachten die geen betrekking hebben op de werking van de rechterlijke orde bepalen 15,85% van de trefwoorden. Hiertoe behoren klachten over steden of gemeenten, het gevangeniswezen, ...

De groep klachten onder de noemer ‘andere’ bevat onder meer de klachten die kennelijk ongegrond zijn, geen nieuwe elementen bevatten, zonder voorwerp gevallen zijn, ... (zie ook grafiek 5). Tot deze groep behoren ook de *verzoeken om juridisch advies* 6,04 % (4,47 % in 2011) en de verzoeken tot tussenkomst van de Hoge Raad (7 of 2,64%).

Vervolgens komen de klachten over de *traagheid van de rechtsgang*. Procedures slepen vaak lang, soms zelfs onaanvaardbaar lang aan. Meerdere redenen kunnen hier aan de basis liggen, en dikwijls blijkt de oorzaak niet of niet alleen bij de rechterlijke orde te liggen (we verwijzen hier naar de analyse van de afgesloten klachten waarvoor de klachtencommissie zich bevoegd heeft verklaard)¹².

De klachten over het *verloop van de procedure* 5,55 % (5,79% in 2011) en klachten over de *omgang en communicatie met Justitie* 4,91% (10,00 % in 2011).

¹² Zie punt 3.2.

De klachten over *andere actoren van het recht zoals advocaten, stafhouders, notarissen, gerechtsdeurwaarders, voorlopig bewindvoerders, schuldbemiddelaars* vertegenwoordigen 4,91%.

En ten slotte de klachten over het gedrag en gebrek aan eerbied van magistraat, deskundige, griffier,... (2,64%) en klachten over partijdigheid van magistraat, deskundige,... 1,89%.

De 9 klachten¹³ die de AOC gegrond verklaarde, staan in verband met de trefwoorden op volgende wijze:

- 3 klachten met betrekking tot de traagheid van de rechtsgang;
- 3 klachten in verband met een gebrek in de omgang en de communicatie met justitie;
- 2 klachten in verband met een gebrek in het procedureverloop;
- 1 verzoek tot tussenkomst.

De 5 klachten¹⁴ die de CAE gegrond verklaarde, staan op de volgende wijze in verband met de trefwoorden:

- 4 klachten met betrekking tot de traagheid van de rechtsgang;
- 1 klacht in verband met een gebrek in het procedureverloop;

¹³ Zie tabel 4.

¹⁴ Zie tabel 4.

2.6. Materies van de in 2012 afgesloten dossiers

De commissies hanteren een lijst met materies geënt op de grootste rechtstakken waarop de dossiers betrekking hebben. Elke klacht heeft betrekking op een welbepaalde materie zodat in totaal **265** materies werden geregistreerd voor de **215** afgesloten dossiers.

Tabel 3 : Aantal materies voor de in 2012 afgesloten klachten

MATERIES (in volgorde van voorkomen)	Totaal		AOC		CAE	
	aantal	%	aantal	%	aantal	%
Algemeen burgerlijk recht	113	42,64	70	39,11	43	50,00
Strafrecht	93	35,09	72	40,22	21	24,42
Arbeids- en sociaal recht	15	5,66	2	1,12	13	15,12
Handels- en economisch recht	11	4,15	10	5,59	1	1,16
Organisatie en beleid	11	4,15	10	5,59	1	1,16
Andere ¹⁵	9	3,40	9	5,03	0	0,00
Onmogelijk vast te stellen ¹⁶	4	1,51	2	1,12	2	2,33
Geen	4	1,51	2	1,12	2	2,33
Fiscaal recht	3	1,13	1	0,56	2	2,33
Jeugdrecht ¹⁷	1	0,38	0	0,00	1	1,16
Strafuitvoeringsrecht/ penitentiaire politie ¹⁸	1	0,38	1	0,56	0	0,00
Totaal van de materies	265	100	179	100	86	100

Uit tabel 3 blijkt dat de meeste afgesloten klachten te maken hebben met het *algemeen burgerlijk recht* (42,64 %, n=113) en met het *strafrecht* (35,09 %, n=93).

We merken op dat de cijfers die in de tabel voorkomen louter een beeld geven van de juridische materies in het kader waarvan de rechtzoekenden uiting hebben gegeven aan hun ongenoegen door een klacht in te dienen bij de Hoge Raad.

3. De eindbeslissingen

We herinneren eraan dat een dossier één of meerdere klachten kan omvatten, en dat voor elke klacht een eindbeslissing wordt gewezen. Dat er verschillende eindbeslissingen in eenzelfde dossier worden genomen, verklaart dat men meer eindbeslissingen dan afgesloten dossiers kan aantreffen.

De eindbeslissingen die werden gewezen met betrekking tot de **265** klachten uit de **215** afgesloten ontvankelijke dossiers worden hierna opgesomd en besproken.

¹⁵ De rubriek "Andere" omvat de klachten waarvoor de betrokken materie kon worden bepaald, maar die niet tot een van de vermelde categorieën behoren. Voor zover die materies niet frequent voorkomen, worden die klachten ondergebracht bij "Andere".

¹⁶ "Onmogelijk vast te stellen" omvat de klachten waarvan niet makkelijk te achterhalen is waarover ze handelen.

¹⁷ De materie "jeugdrecht" betreft zowel de maatregelen die ter bescherming van de minderjarige in gevaar worden genomen, als de maatregelen die tegenover de delinquente minderjarige worden genomen.

¹⁸ Het "strafuitvoeringsrecht" omvat zowel de externe rechtspositie van de gedetineerde (de bijzondere modaliteiten van de strafuitvoering en de mogelijkheden tot vervroegde invrijheidstelling) als zijn interne rechtspositie (de intramurale voorwaarden van de hechtenis en de strafuitvoeringsvoorwaarden).

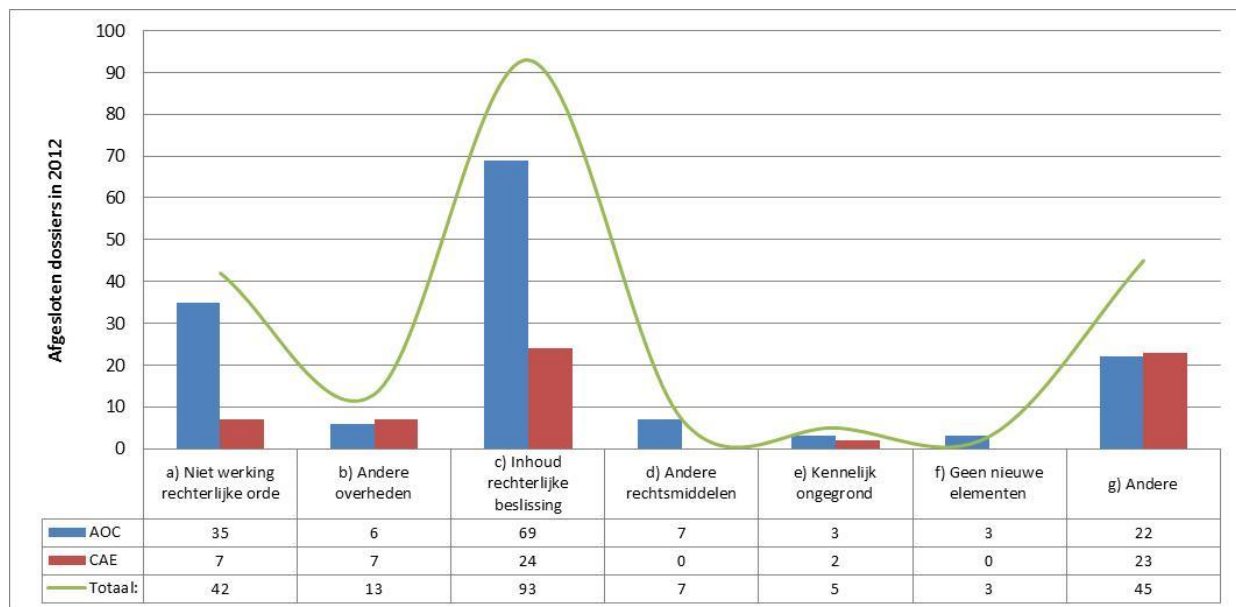
Tabel 4 : Aantal eindbeslissingen in 2012

EINDBESLISSING	Totaal		AOC		CAE	
	aantal	%	aantal	%	aantal	%
Onbevoegd	208	78,49	145	81,01	63	73,26
Bevoegd	57	21,51	34	18,99	23	26,74
• Gegrond	14	24,56	9	26,47	5	21,74
• Ongegrond	43	75,44	25	73,53	18	78,26
Totaal	265	100,00	179	100,00	86	100,00

3.1. Onbevoegdheid als eindbeslissing

De klachtencommissies dienden zich in 78,49 % van de gevallen (n=208) onbevoegd te verklaren. In 2011 was dat in 63,42 % van de gevallen.

Grafiek 5: Verdeling van de klachten per onbevoegdheidsgrond in 2012

a) Klachten die geen uitstaans hebben met de werking van de rechterlijke orde (artikel 259bis-15, § 1 Gerechtelijk Wetboek)

Deze klachten behoren dus niet tot de bevoegdheid van de Hoge Raad. Ze handelen bijvoorbeeld over het optreden van de politie, de behandeling van een gedetineerde of geïnterneerde in een gevangenis of instelling, beslissingen van de commissie voor voorwaardelijke invrijheidstelling en de commissie tot bescherming van de maatschappij, administratieve beslissingen, ...

In 2012 diende de AOC zich om deze reden voor 35 klachten onbevoegd te verklaren en de CAE voor 7.

De Hoge Raad legt in voorkomend geval steeds uit waarom hij niet bevoegd is en verwijst de klager door naar de instelling die wel bevoegd is om zijn klacht te behandelen. Zo zal bij klachten over de politie doorverwezen worden naar het Comité P of de Algemene Inspectie van de federale politie en de lokale politie, en bij elke klacht over een advocaat zal naar de bevoegde stafhouder worden doorverwezen. Klachten over de behandeling in de penitentiaire instelling of inrichting tot bescherming van de maatschappij worden doorverwezen naar de Federale Overheidsdienst Justitie, Directoraat-generaal

Penitentiaire Instellingen en de Centrale Toezichtsraad voor het Gevangeniswezen en de Commissies van Toezicht. Vaak wordt ook naar een advocaat of een bureau voor juridische bijstand doorverwezen.

Het aantal klachten van dit type is zeker niet problematisch. Belangrijk is immers dat de klachten van de burger zo spoedig mogelijk bij de juiste instantie terechtkomen zodat zij daar kunnen behandeld worden. Door de klachten door te verwijzen indien nodig draagt de Hoge Raad voor de Justitie ook bij in de behandeling van de klacht, zij het dan onrechtstreeks.

b) Klachten die behoren tot de strafrechtelijke of tuchtrechtelijke bevoegdheid van andere overheden (artikel 259bis-15, § 3, 1° Gerechtelijk Wetboek)

Het gaat om 6 klachten voor de AOC en 7 voor de CAE.

Het valt zelden voor dat een klager de Hoge Raad in kennis stelt van strafbare feiten die nog niet aan de politie of aan het openbaar ministerie werden gemeld. Indien dit toch het geval is, wordt de klacht meteen voor verder gevolg overgezonden aan het openbaar ministerie.

Het komt vaker voor dat de Hoge Raad kennis krijgt van feiten die zich mogelijk situeren in de tuchtrechtelijke sfeer. Hierbij valt op te merken dat tuchtrechtelijke inbreuken geen welomschreven definities kennen, zodat de afbakening tussen de klachtbevoegdheid van de Hoge Raad en tuchtbevoegdheid van de korpschef niet steeds duidelijk te maken is. Bij twijfelgevallen zal de Hoge Raad ofwel eerst meer informatie vragen bij de klager, ofwel de klacht meteen overmaken aan de tuchtrechtelijke overheid (bijvoorbeeld de korpschef indien het over magistraten gaat), met het verzoek om na te gaan of er aanleiding is tot het instellen van een tuchtonderzoek. De tuchtverheid dient de Hoge Raad in elk geval in te lichten over het resultaat van het onderzoek.

c) Klachten met betrekking tot de inhoud van een rechterlijke beslissing (artikel 259bis-15, § 3, 2° Gerechtelijk Wetboek)

Het gaat om 69 klachten voor de AOC en 24 voor de CAE.

Nog steeds zijn de meeste klachten te herleiden tot een kritiek op een rechterlijke beslissing: men is het oneens met een vonnis of arrest, met de aanstelling van een deskundige, met het sepot van een klacht door de procureur des Konings, met het niet uitvoeren van onderzoeksdaden door de onderzoeksrechter, enz.

Er kan uit worden geconcludeerd dat sommige burgers de Hoge Raad – verkeerdelijk – zien als een soort "beroepsinstantie", die rechterlijke beslissingen kan wijzigen of ongedaan maken.

Vermelden we ten slotte dat het niet steeds ondubbelzinnig uit te maken valt of de klacht gaat over een beslissing waarmee men zich niet kan verzoenen, dan wel over de manier waarop de zaak is verlopen, de luisterbereidheid die men ondervond bij justitie, de bejegening en de informatie/communicatie doorheen de rechtsgang. Bij klachten over een "partijdige behandeling ter zitting" of een "partijdige rechterlijke beslissing" is het bijvoorbeeld dikwijls moeilijk uit te maken of de klacht in essentie gaat over de inhoud van de rechterlijke beslissing, waarmee de klager zich niet kan verzoenen, dan wel over het gedrag van de betrokken magistraat. De praktijk wijst uit dat na het verkrijgen van meer concrete informatie, de klacht te herleiden is tot een ongenoegen over de beslissing. De commissie probeert dit bij elke klacht goed uit te maken ten behoeve van de burger.

- d) Klachten waarvan het doel via het aanwenden van een gewoon of buitengewoon rechtsmiddel kan/kon worden bereikt (artikel 259bis-15, § 3, 3° Gerechtelijk Wetboek)

Deze categorie van onbevoegdheid komt weinig voor. In 2012 gaat het om 7 klachten voor de AOC en 0 klachten voor de CAE.

Ook deze eindbeslissing moet ruim worden geïnterpreteerd. Ze komt in werkelijkheid meer voor dan de bovenstaande cijfers weergeven. Dit heeft te maken met de wijze van registratie. Wanneer een klager niet tevreden is met een rechterlijke beslissing kan de commissie zich enerzijds onbevoegd verklaren op grond van het feit dat het over de inhoud van een rechterlijke beslissing gaat. Anderzijds is het in vele gevallen ook zo dat de klager tegen de rechterlijke beslissing nog een rechtsmiddel kan instellen zodat de commissie zich in theorie ook onbevoegd zou kunnen verklaren op die grond. In dergelijke gevallen echter deelt de commissie de klager mee dat zij onbevoegd is omdat het over de inhoud van een rechterlijke beslissing gaat en wijst zij op de mogelijkheid om een rechtsmiddel in te stellen. Om redenen van statistische verwerking, wordt in dit geval de klacht enkel geregistreerd onder "klachten met betrekking tot de inhoud van een rechterlijke beslissing".

- e) Klachten die kennelijk ongegrond zijn (artikel 259bis-15, § 3, 5° Gerechtelijk Wetboek)

In 2012 betreft het 3 klachten voor de AOC en 2 klachten voor de CAE.

Het betreft hier in hoofdzaak klachten die niet duidelijk of concreet genoeg zijn, en waarbij de klager niet reageert op de herhaalde vragen van de commissies om toelichting.

- f) Klachten die reeds behandeld zijn en die geen nieuwe elementen bevatten (artikel 259bis-15, § 3, 4° Gerechtelijk Wetboek)

In 2012 betreft het 3 klachten voor de AOC en 0 klachten voor de CAE.

Het gebeurt dat een klager die zich niet kon neerleggen bij de eindbeslissing van de commissie, in een nieuwe brief dezelfde feiten nog eens aanklaagt. Dergelijk schrijven wordt door de commissies echter beschouwd als een stuk dat tot het oorspronkelijke dossier behoort. De klager wordt er dan van op de hoogte gebracht dat dit stuk geen nieuwe elementen aanbrengt op basis waarvan het dossier zou kunnen worden heropend. Er wordt voor die nieuwe brief dus geen nieuw dossier geopend en geen nieuwe eindbeslissing genomen.

3.2. Beslissing tot afsluiting van het dossier wegens bevoegdheid

Wanneer de klachtencommissies zich bevoegd hebben verklaard, rijst de vraag naar de gegrondheid van de klacht(en) in het dossier.

Tabel 5 geeft de verdeling weer van de afgesloten klachten waarvoor de commissies bevoegd waren, met een onderscheid tussen gegronde klachten en ongegronde klachten. Dat geeft het volgende beeld: van de **57** klachten waarvoor de commissies bevoegd waren, waren er **43** (75,44 %) niet gegrond en **14** (24,56 %) wel gegrond.

Ter vergelijking: in 2011 waren de commissies bevoegd voor 139 klachten waarvan er 52 gegrond (37,41 %) en 87 ongegrond (62,59 %) werden verklaard.

Tabel 5: Aantal gegronde/ongegronde klachten in 2012

	Totaal		AOC		CAE	
	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%
KLACHTEN WAARVOOR DE COMMISSIES ZICH BEVOEGD HEBBEN VERKLAARD	57	100,00	34	100,00	23	100,00
Waarvan :						
➤ GEGROND	14	24,56	9	26,47	5	21,74
➤ ONGEGROND	43	75,44	25	73,53	18	78,26

De AOC heeft zich voor **34** klachten bevoegd verklaard, en de CAE voor **23** klachten¹⁹.

Van de klachten waarvoor de AOC zich bevoegd heeft verklaard, bleek 73,53 % (n=25) niet gegrond (tabel 5). Van de klachten waarvoor de CAE zich bevoegd heeft verklaard, bleek 78,26 % (n=18) niet gegrond (tabel 5).

Het gaat ofwel om klachten waarvan men heeft kunnen aantonen dat ze onterecht waren, vermits het onderzoek van de klacht geen onregelmatigheden heeft aangetoond, ofwel om klachten waarvoor de commissies niet met zekerheid hebben kunnen vaststellen of ze terecht of onterecht waren. Dat is vaak het geval wanneer een klager beweert onbeleefd te zijn aangesproken door een magistraat. Indien de magistraat in kwestie zich hiervan niets meer herinnert of de beweerde feiten ten stelligste ontkent, en er geen andere getuigen van het beweerde "incident" zijn, dan kunnen de klachtencommissies niet anders dan de klager antwoorden dat er onvoldoende elementen zijn om de klacht gegrond te verklaren. De klager kan bij dergelijke beslissingen de indruk hebben dat de commissies de magistraten de hand boven het hoofd houden. In de statistieken worden deze klachten als ongegrond opgenomen.

Net zoals de voorgaande jaren, werd er vaak geklaagd over de traagheid van de gerechtelijke procedure. Hoewel in bepaalde gevallen de lange duur wel degelijk toegeschreven kan worden aan de gerechtelijke instanties zelf, stelt men regelmatig vast dat de partijen zelf, of hun raadslieden, mee verantwoordelijk zijn voor de trage rechtsgang. In een civiele procedure blijven de partijen immers meester van het geding. Als zij geen actie ondernemen kan de rechtbank de zaak ook niet bespoedigen. Zo kan in het onderzoek van een klacht over het procedureverloop blijken dat uitstel herhaaldelijk op vraag van de (raadsman van de) klager zelf werd verleend. De rechtbank kan dan vanzelfsprekend weinig verweten worden.

De gegronde klachten worden hierna inhoudelijk besproken onder punt 4.

3.3. Andere redenen van afsluiting

15,17% (n=22) van de Nederlandstalige klachten en 36,51 % (n=23) van de Franstalige klachten werden afgesloten om een andere reden dan de onontvankelijkheid van de klacht, onbevoegdheid van de Hoge Raad, gegrondheid of ongegrondheid van de klacht.

Het gaat om:

- vragen om juridisch advies;
- klachten die bij nader inzien geen echte klachten bleken te zijn;
- klachten die zonder voorwerp zijn (geworden), omdat de klager brieven die hem werden gericht onbeantwoord liet, of omdat de klager heeft gemeld dat zijn probleem tot zijn tevredenheid een

¹⁹ Zie tabel 5.

andere oplossing heeft gekregen en uitdrukkelijk heeft aangegeven dat hij het onderzoek niet langer voortgezet wil zien.

In het eerste geval gaat het om brieven die op het eerste gezicht een klacht lijken, of zelfs uitdrukkelijk vermelden dat het om een klacht gaat, maar die bij nader inzien geen concrete klacht bevatten. De klager wordt bijvoorbeeld geconfronteerd met een bepaald probleem en vraagt aan de Hoge Raad welke procedure hij best opstart, welke de toepasselijke wetgeving is, welke zijn kansen zijn, enz. Deze klacht is eerder een vraag om juridisch advies. De Hoge Raad kan dan wel algemene informatie geven en de klager doorverwijzen, maar kan uiteraard niet zelf in de plaats treden van advocaten of andere adviesverlenende instanties.

In het tweede geval gaat het bijvoorbeeld om klachten die zonder voorwerp zijn geworden omdat het probleem werd opgelost vooraleer de Hoge Raad over voldoende elementen beschikte om zijn bevoegdheid te onderzoeken.

4. Gegronde klachten

4.1. Nederlandstalige advies- en onderzoekscommissie (AOC)

Van de 34 klachten waarvoor de AOC zich bevoegd heeft verklaard, werden er 9 (26,47 %) (hierna genummerd van 1 tot 9) gegrond verklaard²⁰. Hierna volgt een korte samenvatting van deze klachten.

a. Klachten betreffende de traagheid van de rechtsgang

Klacht over de lange duur van een procedure bij het parket (1)

Klager wenste een akte van bekendheid te bekomen. Hij beklagde zich over de eerste substituut-procureur des Konings bij het parket omdat hij hem drie jaar geleden had beloofd zijn zaak in orde te brengen, wat niet gebeurde. Bovendien had de eerste substituut-procureur des Konings hem op 28 februari 2011 opnieuw beloofd zijn zaak te behandelen, wat opnieuw niet gebeurde.

Uit het onderzoek van de AOC bleek dat het dossier van klager op 25 september 2009 door het vrederecht voor advies werd overgemaakt aan het parket. Daar werd het op 29 september 2009 geregistreerd. Aangezien het gevraagde advies pas op 28 februari 2011 werd verleend, verklaarde de AOC de klacht gegrond wegens de te lange doorlooptijd van het dossier bij het parket.

Klacht over de lange duur van het beraad bij de rechtbank van eerste aanleg (2)

Klager beklagde zich, in naam van zijn moeder, over de werking van de 10de kamer van de rechtbank van eerste aanleg. Op verzoek van de tegenpartij werd de uitspraak in haar zaak maar liefst viermaal uitgesteld door de rechter. Het tussenvonnissen van 24 april 2012 werd zes maanden te laat geveld en de verdere behandeling van haar zaak werd opnieuw uitgesteld naar 23 november 2012.

De voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg verduidelijkte de AOC dat de vrederechter, bij beschikking van 25 februari 2009, besliste om een voorlopige bewindvoerder aan te stellen voor de moeder van klager omdat zij niet meer over het vermogen beschikte om haar goederen nog zelf te beheren. Vervolgens besliste de vrederechter, bij beschikking van 14 maart 2011, om de moeder van klager geen toestemming te geven om een notarieel testament op te stellen. Tegen deze beschikking werd hoger beroep ingesteld. De zaak werd op 28 oktober 2011 gepleit en voor vonnis uitgesteld naar 23 november 2011. Hierna werd de uitspraak stelselmatig uitgesteld tot 24 april 2012. Op 24 april 2012

²⁰ Zie tabel 5.

werd een tussenvonnis geveld waarbij de partijen de mogelijkheid werd gegeven conclusies neer te leggen. De rechtsdag voor de verdere behandeling van de zaak werd in het tussenvonnis bepaald op 23 november 2012. Verder bevestigde de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg dat de betrokken rechter een zekere achterstand had in het rechtspreken wegens gezondheidsproblemen. De AOC verklaarde de klacht dan ook gegrond wegens de te lange duur van de procedure.

Klacht over de lange duur van een procedure bij de rechtbank van eerste aanleg (3)

Klagers beklagden zich over de lange duur van hun adoptieprocedure. In november 2010 hadden ze een adoptieprocedure van een meerderjarige gestart. Het advies voor de adoptie was gunstig, maar de verdere behandeling van hun dossier lag al geruime tijd stil door de langdurige ziekte van de griffier bij de rechtbank van eerste aanleg.

De voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg bevestigde dat de zaak van klagers niet tijdig werd vastgesteld door de langdurige ziekte van de griffier. Hoewel de rechtbank het advies van het parket reeds op 10 november 2011 ontving, werd de zaak, na contact van de advocaat van klager met de griffie, pas vastgesteld op de zitting van 3 september 2012. De AOC verklaarde de klacht dan ook gegrond wegens de te lange duur van de procedure. Volgens de AOC mocht de langdurige ziekte van de griffier immers niet leiden tot het niet fixeren van de zaak.

b. Klachten over het verloop van de procedure

Klacht over het slechte beheer van een dossier (4)

Op 15 oktober 2010 werd klaagster beroofd van haar juwelen. In dit verband beklagde ze zich over de brief van 29 juni 2011 van het parket die haar per vergissing werd opgestuurd. In deze brief werd haar meegedeeld dat de dader was gevonden en dat ze zich eventueel kon beroepen op de dienst Bemiddeling. Nadat ze met deze dienst contact had opgenomen, bleek echter dat het parket een fout had gemaakt. De dader bleek niet gevonden te zijn, en dus mocht de brief van 29 juni 2011 eigenlijk niet verzonden geweest zijn.

De procureur des Konings van het parket verduidelijkte de AOC dat er in de loop van het onderzoek een verdachte in beeld kwam, maar dat hij op het einde van het onderzoek buiten vervolging werd gesteld wegens geen bezwaren. Hij betreurde de administratieve vergissing. De AOC verklaarde de klacht gegrond wegens het slechte beheer van het dossier van klaagster.

Klacht over het verloop van een procedure bij het parket (5)

Klager, een 80-jarige man, beklagde zich over de werking van het parket. Hij had het parket verschillende keren om uitleg gevraagd over zijn ingediende klachten, maar had nooit een antwoord gekregen. Op een bepaald moment had hij vernomen dat er reeds (sepot)beslissingen werden genomen zonder dat hij hiervan op de hoogte werd gebracht. Bovendien begreep hij niet waarom het parket hem adviseerde om in de toekomst een klacht met burgerlijke partijstelling in te dienen.

Na haar onderzoek kon de AOC geen wettelijke onregelmatigheden vaststellen wat betreft het verloop van de gerechtelijke procedures van klager. De AOC verduidelijkte klager dat hij niet werd uitgenodigd voor de zitting van de raadkamer omdat hij zich geen burgerlijke partij had gesteld noch een verklaring van benadeelde persoon had ingediend. Hierdoor werd hij ook niet op de hoogte gebracht van de (sepot)beslissingen.

Zowel de justitieassistente als de politie hadden klager verduidelijking proberen te brengen over het verloop van zijn gerechtelijke procedures. Zij hadden hem proberen uit te leggen dat hij enkel een heropening van het gerechtelijk onderzoek kon vragen wanneer er nieuwe elementen waren, en dat hij,

in dat geval, het best een klacht met burgerlijke partijstelling kon indienen. Wanneer een klacht met burgerlijke partijstelling wordt ingediend, wordt men immers steeds geïnformeerd over het verloop van de gerechtelijke procedure.

Ondanks het bovenstaande verklaarde de AOC de klacht toch gegrond. De AOC is van mening dat alle slachtoffers, ongeacht hun statuut, hetzelfde recht op informatie hebben (ie. over het recht op bijstand, de toevoeging van documenten aan hun dossier, de sepotbeslissing en de reden ervan, het instellen van een gerechtelijk onderzoek en de bepaling van de rechtsdag).

Naar aanleiding van deze klacht heeft de VAOC daarom een advies uitgebracht waarin wordt voorgesteld om het onderscheid tussen de geregistreerde benadeelde en de niet-geregistreerde benadeelde af te schaffen²¹. Dit advies werd overgemaakt aan alle betrokken rechtsinstanties, de wetgever en de minister van Justitie.

c. Klachten betreffende de omgang en communicatie met Justitie

Klacht over het niet beantwoorden van brieven door het parket (6)

Klaagster, die in het verleden militair was, was sinds 2007 betrokken in een zaak waarbij zij en haar korpsoverste elkaar bekampten met klachten. In dit verband werd er op 2 februari 2010 bij klaagster een huiszoeking uitgevoerd waarbij verschillende goederen in beslag werden genomen (ie. drie computers met bijhorende externe harde schijven en twee gsm's). Haar brieven met de vraag tot teruggave van haar goederen werden niet beantwoord door het parket.

Na het onderzoek van de AOC bleek dat de brieven van klaagster inderdaad niet werden beantwoord door het parket waardoor ze de klacht gegrond verklaarde. De procureur des Konings bevestigde de AOC dat hij de vraag van klaagster tot teruggave van haar goederen zou onderzoeken en het nodige zou doen om zo snel mogelijk een eindvordering op te stellen.

Klacht over het niet beantwoorden van een brief door het parket-generaal (7)

De ex-vrouw van klager diende een klacht in tegen hem. Klager werd vrijgesproken, maar schreef op 7 oktober 2010 een brief naar het parket-generaal aangaande zijn advocatenkosten. Deze brief werd niet beantwoord door het parket-generaal.

Het parket-generaal deelde de AOC mee dat er geen gevolg werd gegeven aan de brief van klager omdat hij beledigende en lasterlijke termen had gebruikt. Niettemin verklaarde de AOC de klacht gegrond wegens het niet beantwoorden van de brief van klager. Daarnaast heeft de AOC het betrokken parket-generaal gewezen op haar aanbeveling van 11 maart 2010 betreffende de briefwisseling en het onthaal in de rechtbanken²²

Klacht over het niet beantwoorden van aangetekende brieven door het parket (8)

Klager informeerde per aangetekende brief naar zijn dossiernummer bij het parket. Hij beklagde er zich over dat het parket noch reageerde op zijn aangetekende brief van 15 augustus 2011 noch op zijn aangetekende herinneringsbrief van 16 oktober 2011. Pas op 14 maart 2012, na maar liefst zeven maanden, vernam hij zijn dossiernummer. Hiervoor had hij, per brief van 23 december 2011, de tussenkomst moeten vragen van de procureur-generaal.

²¹ Dit advies is te raadplegen via onze website www.hrij.be onder de rubriek publicaties.

²² Deze aanbeveling is te raadplegen via onze website www.hrij.be onder de rubriek publicaties.

De procureur des Konings bevestigde de AOC dat het dossier van klager een ongelukkig verloop had gekend wegens de te hoge werklust op het parket. De AOC verklaarde de klacht dan ook gegrond wegens het niet/te laat beantwoorden van de brieven van klager door het parket.

d. Verzoek tot tussenkomst

Verzoek tot tussenkomst met betrekking tot de veiligheid in een politierechtbank (9)

Klager, die politierechter is, beklagde zich, naar aanleiding van een zoveelste incident tijdens een zitting, over de veiligheidsproblemen in de politierechtbank.

Als gevolg van deze klacht schreef de AOC de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg aan. Hij deelde de AOC mee dat er op korte termijn enkele maatregelen werden genomen om de veiligheid in het gerechtsgebouw te verbeteren (ie. de installatie van een sas-systeem met linten en de installatie van een belsysteem voor alarm). Aangezien klager van mening was dat deze maatregelen niet doeltreffend waren, werd hij door de AOC uitgenodigd voor een persoonlijk gesprek. Na dit gesprek besliste de AOC om de minister van Justitie in kennis te stellen van de veiligheidsproblemen in de politierechtbank om zo tot een oplossing te kunnen komen. De AOC was immers van mening dat de incidenten ernstig waren, de goede werking van de rechterlijke en het imago van Justitie hadden geschaad en haar medewerkers in gevaar hadden gebracht.

Verder organiseerde de AOC bijkomende hoorzittingen met een medewerker van de directie Private Veiligheid van de Federale Overheidsdienst Binnenlandse Zaken, en met een voorzitter van een werkgroep die, in opdracht van de minister van Justitie, werd opgericht om de veiligheidsproblematiek ten gronde door te lichten en oplossingen uit te werken.

Ook zorgde de AOC ervoor dat de veiligheidsproblematiek in de gerechtsgebouwen als aandachtspunt werd opgenomen in het memorandum van de Hoge Raad voor de Justitie voor de formateur van de regering.

Na haar onderzoek en het horen van de hierboven vermelde partijen stelde de AOC vast dat, mede gelet op de incidenten in andere rechtbanken, er geen algemeen beleid bestond/bestaat inzake de veiligheidsproblematiek in de gerechtsgebouwen.

Intussen deelde de minister van Justitie de AOC mee dat een standaard basisprogramma wordt voorzien ter verbetering van de veiligheid in de kleinere gerechtsgebouwen waar soms enkel een vredegerecht of een politierechtbank gehuisvest zijn. Dit programma zal, gespreid over meerdere jaren, worden gerealiseerd in overleg met de gerechtelijke diensten.

De AOC volgt de veiligheidsproblematiek in de gerechtsgebouwen nog verder op, maar verklaarde de klacht intussen gegrond.

4.2. Franstalige advies- en onderzoekscommissie (CAE)

Van de 23 klachten waarvoor de CAE zich bevoegd heeft verklaard, bleken er 5 (21,74 %) gegrond. Hierna volgt de beknopte samenvatting van die klachten.

a) Klacht over het verloop van de procedure

Klacht betreffende de onafhankelijkheid van de magistraten (1)

De klager werd in mei 1983 failliet verklaard. In oktober 2009 vraagt hij zich bij de HRJ af waarom zijn faillissement nog niet is afgesloten. Hij klaagt over de omstandigheden waarin de faillissementsprocedure werd ingeleid en het vermogen werd geliquideerd. Hij voert aan dat de rechters in handelszaken die zijn dossier hebben gekend, familiebanden hebben met zijn vroegere concurrenten; hij verwijt de curator de vaste activa van de hand te hebben gedaan zodat zijn concurrenten die voor een spotprijs konden aankopen, die ze meteen met grote winst hebben doorverkocht. Op dezelfde wijze verwijt hij de curator een vzw te hebben ontbonden waarvoor de klager interesse had. Ook verwijt hij de procureur des Konings dat hij de verduistering door de curator van meer dan 250.000 euro zonder gevolg heeft geklasseerd.

De CAE heeft in de eerste plaats benadrukt dat bepaalde disfuncties bij de faillissementsverklaring voortkwamen uit wetsbepalingen die sindsdien werden gewijzigd door de wet van 8 augustus 1997, die voortaan een betere garantie biedt voor de naleving van de rechten van de gefailleerde.

De CAE heeft vervolgens de klager gewezen op de wettelijke beperkingen van haar bevoegdheid, beperkingen die haar onder meer verbieden om een uitspraak te doen over de inhoud van gerechtelijke beslissingen die tijdens het faillissement zijn genomen. De gefailleerde vervolgt momenteel namelijk verschillende betrokkenen inzake aansprakelijkheid voor de burgerlijke rechtbank.

Voor de meeste klachten van de klager, en verwijzend naar de conclusies van de doorlichting van de rechtbanken van koophandel die in 2010 door de Hoge Raad voor de Justitie is uitgevoerd, die beklemtoont dat “er door het feit dat de rechters in handelszaken deel uitmaken van de zakenwereld, een risico op belangenvermenging is ... de rechters in handelszaken immers mogelijkerwijze zaken [zullen] moeten behandelen van met hen geassocieerde personen of bedrijven, of integendeel, concurrerende personen of bedrijven”, heeft de Commissie de klacht gegrond verklaard.

Zo heeft ze beklemtoond dat het weinig aangewezen is om een dossier van handelsonderzoek toe te vertrouwen aan iemand die een concurrent van de gefailleerde kan blijken of nauwe familiebanden met een rechtstreekse concurrent van de klager heeft, omdat ze vindt dat deze keuze terecht twijfel kan zaaien over de onpartijdigheid van de met het onderzoek belaste rechter.

De CAE was tevens van mening dat het weinig geschikt was om de kamer die het faillissement heeft uitgesproken, samen te stellen met een rechter in handelszaken die familiebanden heeft met personen die in dezelfde sector actief zijn als die van de klager.

Tot slot was de CAE van oordeel dat het niet zo verstandig was om het curatorschap toe te vertrouwen aan een advocaat die familiebanden heeft met personen die mogelijk benadeeld zijn door de projecten van de gefailleerde of belang hebben door de liquidatie van zijn vermogen. Ze heeft opgemerkt dat het dossier een brief van de curator bevat die verslag uitbracht aan een lid van zijn familie betreffende de verkoop van één van de onroerende goederen van de klager, en dit niet officieel en zeer vertrouwd verwoord.

b) Klachten over de traagheid van justitie

Klacht betreffende de vaststellingstermijn voor een rechtbank van eerste aanleg (2)

De klager, die er door het ministerie van Financiën van is beschuldigd te hebben geprobeerd te ontkomen aan de betaling van de btw, leidt een dagvaarding in verzet in op 6 november 1992. Op 9 november 1992 wordt er een zitting gehouden voor de beslagrechter, tijdens dewelke de partijen de onbevoegdheid van deze laatste opwerpen. De zaak wordt verwezen naar de voorzitter van de betrokken rechtbank van eerste aanleg voor een mogelijke verdeling van de zaak naar een andere kamer. Op 18 november 1992 dient de raadsman van de klager een memorie in met het oog op toepassing van artikel 88, § 2, Ger.W., teneinde de verwijzing van de zaak voor de rechtbank van eerste aanleg toe te staan. Op 30 december 1992 wordt de verwijzingsbeschikking uitgesproken. Op 13 september 1996 vraagt de advocaat van de Belgische Staat de rechtbank schriftelijk om een vaststelling. Op 23 september 1996 geeft de advocaat van de klager aan dat hij voortaan deze laatste niet meer verdedigt. Op de zitting die uiteindelijk is vastgelegd op 9 januari 1997 verschijnt niemand en de zaak wordt verwezen naar de bijzondere rol. Op 28 april 2003 wordt de zaak herverdeeld bij een fiscale kamer van dezelfde rechtbank. Op 17 september 2010 dient de nieuwe raadsman van de klager een verzoek om het tijdpad voor de pleidooien in. Het dossier wordt op 3 november 2010 voor de voornoemde fiscale kamer voorgelegd. Op 17 november 2010 wordt een beschikking uitgesproken om de conclusietermijnen te bepalen. De zaak wordt voor de fiscale kamer met een openbare zitting vastgesteld op 21 januari 2012 voor 180 minuten en op 22 januari 2015 voor 60 minuten. De klager vindt deze vaststellingstermijn onredelijk.

Uit de toelichtingen van de rechtbank van eerste aanleg blijkt dat de zaak enerzijds niet werd benaarstigd door de partijen van 30 december 1992 tot 17 september 2010, en anderzijds dat de late datum van vaststelling veroorzaakt is door de overbelasting van de Franstalige fiscale kamers van de rechtbank. Op grond van dit tweede punt verklaart de CAE de klacht gegrond, omdat ze vindt dat de termijn van vaststelling bijzonder lang is. Ze benadrukt evenwel dat het om een structureel probleem gaat en dat de goede wil van de magistraten niet in twijfel mag worden getrokken.

Klacht betreffende de duur van de procedure bij een parket (3)

De klaagster is de advocate van een transportbedrijf. Op 24 augustus 2010 wordt een van de chauffeurs van dit bedrijf gecontroleerd op de naleving van de sociale wetgeving door de FOD Mobiliteit en Vervoer. Na aanleiding hiervan wordt er een consignatie betaald. Na contact met het parket verneemt de klaagster dat het dossier in januari 2011 zonder gevolg werd geklasseerd. De klaagster wacht dus op de terugbetaling aan haar cliënt van het geconsigneerde bedrag. Ondanks zes brieven die tussen april en november 2011 aan het parket werden gestuurd, verkrijgt de klaagster geen voldoening.

Na een brief van de CAE te hebben gekregen waarin om nuttige toelichtingen wordt verzocht, richt het parket zich tot de FOD Mobiliteit en Vervoer om deze te vragen het geconsigneerde bedrag aan de klaagster terug te betalen. Tegelijkertijd stuurt het parket een brief met verontschuldigingen aan deze laatste, evenals aan de CAE, voor de “abnormaal lange behandeling van dit dossier”, dat het parket hoofdzakelijk toeschrijft aan een administratieve achterstand. De CAE heeft de klacht gegrond verklaard, omdat ze vindt dat het inderdaad om een abnormaal lange behandelingsduur ging.

Klacht betreffende de duur van de procedure voor een arbeidsrechtbank (4)

De klager dient op 10 mei 2011 een verzoek tot collectieve schuldenregeling voor de arbeidsrechtbank in. Op 23 mei 2011 stuurt de rechtbank hem een brief met de vraag om een aanvullend verzoekschrift in te dienen, meer bepaald om een aantal schuldeisers met zekerheid te bepalen. Dit aanvullend verzoekschrift is op 26 mei 2011 ingediend. Omdat hij geen antwoord heeft gekregen met betrekking tot

zijn verzoekschrift, verzoekt de klager tussen eind juni 2011 en januari 2012 meermaals om mondeling informatie bij de griffie te verkrijgen, tevergeefs.

Uit de toelichtingen die de voorzitter van de arbeidsrechtbank aan de CAE gaf, blijkt dat het dossier van de klager een vertraging heeft opgelopen wegens een klasseerfout, een fout die te wijten is aan een stroom van dossiers waardoor dergelijke fouten voor hem onvermijdelijk lijken. De CAE heeft de klacht gegrond verklaard, gelet op de termijn van meer dan een jaar om een beschikking van toelaatbaarheid tot de collectieve schuldenregeling uit te brengen.

Klacht betreffende de duur van de procedure bij een vredegericht (5)

De klaagster leidt een verblijfscentrum voor personen met een handicap. Omdat ze vindt dat de bewindvoerder van één van haar bewoners zijn werk niet meer naar behoren doet (wat onder meer tot grote uitgaven voor de cliënt heeft geleid), heeft de klaagster zich op 1 september 2010 gericht tot de bevoegde vrederechter om de vervanging van de genoemde bewindvoerder te vragen, alsook de overbrenging van het dossier van de cliënt aan het vredegericht van het kanton waaronder het tehuis ressorteert. Na een eerste brief van de vrederechter te hebben ontvangen waarin stond dat hij contact met de bewindvoerder zal opnemen, krijgt de klaagster geen nieuws meer.

Na een ondervraging door de CAE op 23 december 2011 geeft de vrederechter aan dat hij twee dagen eerder het dossier aan het vredegericht van het kanton waaronder het tehuis ressorteert, heeft overgebracht. Hij vermeldt erbij dat de in dit dossier opgelopen achterstand toe te schrijven is aan het overlijden van zijn griffier, die er al enige tijd niet meer is en tot op de dag van de brief zonder vervanger is gebleven. De CAE heeft geoordeeld dat de klacht gegrond was, gelet op de termijn van meer dan een jaar voor de gevraagde vervanging, maar heeft wel onderstreept dat de oorzaak van deze vertraging van structurele aard is.

IV. NAAR EEN GEFASEERDE KLACHTENBEHANDELING MET EEN CENTRALE REGISTRATIE

In oktober 2003 formuleerden de commissies reeds het voorstel tot reorganisatie van de klachtenbehandeling voor de rechterlijke orde. Belangrijke uitgangspunten voor de commissies waren:

- de klachten moeten gefaseerd behandeld worden, dus in de eerste plaats daar waar het probleem is ontstaan en pas in tweede instantie binnen de HRJ;
- centralisatie en opvolging van de klachten binnen de HRJ ten behoeve van kwaliteitsgarantie enerzijds en als bron voor het formuleren van aanbevelingen en voorstellen anderzijds. Dit moet toelaten de werking van de rechterlijke orde te optimaliseren tegenover de burger.

Bij brief van 23 november 2005 vroeg de Senaat het advies van de Hoge Raad voor de Justitie over twee wetsvoorstellen²³ met betrekking tot een nieuwe klachtenbehandeling voor de rechterlijke orde.

In zijn advies²⁴ bevestigt de HRJ de noodzaak van een centralisatie van de klachten. Deze centralisatie zal immers de advies- en onderzoekscommissies en derhalve ook de Hoge Raad in staat stellen om over meer informatiebronnen te beschikken en zodoende over een breder “draagvlak” voor hun aanbevelingen. Deze visie wordt ook gedeeld door het parlement en de minister van Justitie.

Het komt de advies- en onderzoekscommissies toe deze centralisatiefunctie op te nemen, te meer daar het de Grondwetgever zelf is die de Hoge Raad, vanwege zijn onafhankelijke positie ten aanzien van de grondwettelijke machten, de bevoegdheid heeft verleend om de klachten over de werking van de rechterlijke orde te ontvangen en op te volgen.

Zowel de wetsvoorstellen als het advies van de HRJ bevestigen tevens dat de klacht het best in prioritaire orde wordt behandeld op het niveau van het rechtscollege of korps (rechtbank, parket of auditoraat) waarop zij betrekking heeft. In het belang van de burger dienen de advies- en onderzoekscommissies evenwel de controle op de behandeling van de klacht te behouden, moeten zij de behandeling die de klacht kreeg kunnen analyseren, moeten zij kunnen optreden op de tweede lijn, en tot slot moeten zij - op basis van een analyse van alle klachten- aanbevelingen kunnen formuleren.

Nadat de wetsvoorstellen wet geworden zullen zijn, zal de klachtenbehandeling als volgt verlopen :

- 1) alle instanties of overheden die een klacht over de werking van de rechterlijke organisatie ontvangen, moeten die doorsturen aan de Hoge Raad, die deze registreert;
- 2) de Hoge Raad stuurt de klacht aan het bevoegde rechtscollege of korps, en brengt de klager daarvan op de hoogte;
- 3) het rechtscollege of korps behandelt de klacht binnen een termijn van drie maanden (vier maanden indien het nodig is iemand te horen) en brengt de klager en de Hoge Raad op de hoogte van het gevolg dat aan de klacht werd verleend;
- 4) de Hoge Raad volgt de behandeling door het rechtscollege of het korps en analyseert de behandeling van de klacht: eventueel kan de Hoge Raad, op verzoek van de klager die niet tevreden zou zijn over de behandeling die op de “eerste lijn” aan de klacht werd gegeven, optreden als “ombudsman” en een oplossing voor het opgeworpen probleem aanbevelen;

²³ Wetsvoorstel tot invoering van een procedure van klachtenbehandeling binnen de rechterlijke orde en tot wijziging van artikel 259bis van het Gerechtelijk Wetboek, teneinde de Hoge Raad voor de Justitie aan te wijzen als beroepsinstantie met een ombudsfunctie inzake justitie, *Parl. St.* Senaat 2003-2004, nr. 3-286/1 (op 23 oktober 2003 ingediend door Clotilde NYSENS – CDH). Wetsvoorstel tot invoering van een eenvormige procedure voor de behandeling van klachten betreffende de rechterlijke organisatie, *Parl. St.* Senaat 2003-2004, nrs. 3-440/1 (op 6 januari 2004 ingediend door Nathalie de T'SERCLAES – MR).

²⁴ Het advies werd weliswaar goedgekeurd in de Algemene Vergadering van 22 februari 2006, maar het advies zelf werd nog grotendeels voorbereid in 2005.

- 5) in bepaalde gevallen kunnen de advies- en onderzoekscommissies beslissen om de klacht zelf te behandelen;
- 6) op grond van de individuele klachten kan de Verenigde advies- en onderzoekscommissies beslissen om de betrokken instanties, de minister van Justitie, de Kamer van volksvertegenwoordigers en de Senaat elke aanbeveling te sturen die bedoeld is om de werking van de rechterlijke orde te verbeteren.

De Hoge Raad is van mening dat dit systeem voor de burger een grotere kans op een concrete oplossing waarborgt. Bovendien biedt het systeem de burger de mogelijkheid van een tweede lectuur van zijn klacht voor het geval de behandeling op de eerste lijn hem geen voldoening schenkt.

Voor de rechterlijke organisatie biedt het voorgestelde systeem het voordeel dat de betrokken overheid geresponsabiliseerd wordt, en dat de klachtenbehandeling efficiënter zal verlopen. Het systeem houdt ook een preventieve functie in en draagt ten slotte ook bij tot een betere relatie tussen de burger en het gerechtelijk apparaat.

Om de klachtenbehandeling maximaal te optimaliseren heeft de Hoge Raad voor de Justitie een specifiek beheersinstrument voor een eenvormige en gerichte gegevensverzameling en klachtenopvolging uitgewerkt, dat sinds 1 januari 2008 operationeel is zodat een meer verfijnde analyse van de geregistreerde klachten sindsdien mogelijk is.

De Kamer van volksvertegenwoordigers heeft op 25 maart 2010 een wetsvoorstel goedgekeurd tot hervorming van de procedure van klachtenbehandeling bij de Hoge Raad voor de Justitie. De Commissie voor de Justitie van de Senaat heeft het ontwerp besproken op 4 mei 2010.

De tekst werd opnieuw ingediend bij Kamer en Senaat na de installatie van het Parlement ingevolge de verkiezingen van juni 2010.

* *

*